

PhDr. Eva Koželuhová, Ph.D.

Příklad čtenářské lekce s využitím čtenářských strategií - Jak se slon proměnil

pohádka z knihy Olgy Hejné „Žlutásek Apolenka a 33 pohádek“.

Cíl: uvědomit si, že vlastní sny a přání jsou důležité, bez ohledu na tlak okolí, “co je správné”. Rozpoznat skrytou manipulaci.

Možné téma: sny; kdo jsem a kým chci být; gender; jinakost; móda; mezilidské vztahy; emoce

Fáze evokace: Nejprve děti seznámíme s hlavní postavou a názvem pohádky.

Dnešní příběh bude o slonovi, znáte nějakou pohádku o slonovi? O čem by mohl takový příběh být? Příběh se jmenuje „Jak se slon proměnil“, v co myslíte, že by se takový slon mohl proměnit? Proč si to myslíte?

Fáze uvědomění si informací:

Byl jeden slon, šel na procházku a říkal si: kdybych tak kvetl, kdybych byl louka a kvetl, nebo kdybych byl zahrada a kvetl, i skála bych mohl být, jen kdybych kvetl. Jsem celý šedivý, myslel si a táhl se smutně a nešťastně ulicí. A zrovna před ním si vykračoval malíř pokojů, nesl si štětky a kbelíky s barvou a za pasem pravítko. Před cukrárnou nechal kbelíky stát a skočil si na zmrzlinu. **Prerušení 1: Předvídání: Jak myslíte, že bude příběh pokračovat?**

Slon vzal štětku, namočil ji do růžové barvy a namaloval po sobě samé růžové kytky. Byly trochu směšné, sem tam některá našišato, jiné byly rozmazané, zkrátka se mu moc nepovedly, ale slon si říkal: snad vypadám aspoň trochu jako louka, jako zahrada a jako skála s růžovým lomikamenem. **Prerušení 2- vizualizace: Zkusíme si toho slona nakreslit. Dětem rozdáme předlohu slona a necháme je, aby na něj nakreslily podle svého růžové květiny.**

Ale jen vyšel malíř z cukrárny, řekl slonovi: „No ty vypadáš! To si myslíš, že vypadáš jako louka, že kveteš jako zahrada? Vždyť takové kytky vůbec nejsou, to není ani růže, ani konvalinka, to přece musí být růže nebo konvalinka, tohle je šišatý nanicovatý nesmysl, dej s tím pokoj.“ **Prerušení 3- vizualizace: Teď budu číst, co ten malíř pokojů slonovi udělal.**

Budu číst pomalu a vy zatím zkuste kreslit to samé, co kreslil pan malíř: A pěkně celého slona rozčtverečkoval a namaloval mu střídavě do těch čtverečků vždycky jednu růži a jednu konvalinku a nahoře na hřbetě mu udělal podle pravítka stříbrnou linku- jako když střihne. „Fešák, fešák!“ chválil slona a šel malovat nějaký pokoj a nějakou kuchyň. **Prerušení 4- hodnocení: Co si myslíte o tom, jak ten slon vypadá? Jak myslíte, že se asi cítil, byl rád nebo nerad, že ho malíř pomaloval?**

Slon byl teď trochu nejistý, valil se ulicí a najednou za ním někdo vykřikne: „Prokrista, lidi, podržte mě, kde to žijeme, v kterém století? Takhle přece nemůžeš chodit, ty slone?!“ „Pročpak?“ zeptal se slon a kulil úzkostlivé oči na fousáče, který si natáhl na svetr bílý plášť,

nabíraný jako záclona, vytáhl z aktovky nějaké tuby, vymáčkl z nich několik barev a měřil si žhavýma očima plochu sloního hřbetu a boků. **Přerušení 5- usuzování a vizualizace: Co teď asi ten pán udělá? Proč si to myslíš? Kdo to asi je? Zkusíme teď udělat slonovi to, co udělal on. Dobře poslouchejte a zkuste to udělat.**

Pak se vrhl do díla. Z jedné strany pocákal slona temnými skvrnami, až se barvy do sebe vpíjely, a z druhé strany pomaloval slona samými malinkými trojúhelníčky. „Teď je to docela dobrý,“ řekl, „můžeš rovnou na výstavu. Jsi docela slušný moderní obraz.“ **Přerušení 6- hodnocení a propojování já-text: Co si myslíš o tom, co ten druhý malíř udělal? Proč je to dobře/špatně? Jak se asi teď slon cítí? Zažil jsi někdy, že jsi něco udělal a druhým se to nelíbilo? Jak ti bylo?**

Slon po sobě rozpačitě šilhal, jak to vlastně vypadá, a mrzel se na svět. Od té chvíle, co si přeje vypadat jako louka, nikdo ho nenechá na pokoji, pořád za ním někdo běhá, hubuje ho, opravuje... **Přerušení 7- propojování já-text: Měli jsme pravdu, slonovi se to opravdu nelíbilo, zlobil se. Já bych se také zlobila, kdybych měla nějaký sen a někdo mi pořád říkal, že to tak je špatně. Stalo se vám někdy, že jste měli nějaký sen a někdo vám říkal, že to nemůžete?**

...a právě kdosi volá: „Výstava, putovní výstava, výstava na čtyřech nohách, chodící obrazy!“ A všichni se tlačí, někteří radí znovu všechno přemalovat, jiní chtějí všechno vygumovat a natisknout jen slova, a našel se i dobrák, který říká: „Když chtěl být zahrada, tak na něm uděláme záhony a vysázíme kapustu a kedlubny. Zelenina, to je ono, všechno ostatní je hloupost.“ A už se žene do semenářství pro semena a cestou objednal telefonicky fůru hnoje. „Co mě to napadlo, chtít kvést jako louka a jako zahrada, nařikal slon a už si vůbec nepřipadal jako slon, ale jako hromádka neštěstí a z oka mu vypadla velikánská slza zrovna nějakému chlapečkovi za krk. Kluk se ohlédl, vzal slona za chobot, vyvedl ho odtud a zavedl ho domů. **Přerušení 8- hodnocení a předvídání: Co si myslíš o tom, jak jednal ten kluk? Proč asi slona odvedl? A co myslíš, že teď udělá?**

Tam vzal kropicí koněvku, slonovi podal žínku a kartáč a mýdlo a všechno to smyli, umyli a vydrhli, až byl ze slona zase jen slon. „Radši buď šedivý slon,“ radil mu kluk. „Slon má zůstat slonem a být šedivý, pak mu každý dá pokoj a slon aspoň nemusí plakat.“ **Přerušení 9- hodnocení: Má pravdu ten kluk? Je lepší být obyčejným slonem? Ale co když to slonovi nestačí? Co bys dělal ty?**

Hodný kluk, myslel si slon, ale když kluk usnul,... **Přerušení 10- předvídání: Co má slon v plánu? Co asi udělá?**

...vzal si slon z jeho tašky barvičky, namaloval po sobě kytky jako prve, divné, směšné, trochu šišaté a rozmazané, a všechny ty kytky na něm do rána rozkvetly; a když se kluk probudil, ležel vedle růžové louky a růžové zahrady; a byla tam i skála s růžovým lomikámenem, ve kterou se slon proměnil.

Fáze reflexe:

Hodnocení – *jak se asi teď slon cítí? Co je tedy důležité? Jaké ty máš sny? Co bys chtěl umět, dokázat, udělat, kým bys chtěl být?*